

ANAYASA MAHKEMESİ'NE

A- Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:

1. Başvurucu Ahmet Karataş Halkların Demokratik Partisi adına 01 Kasım 2015 tarihinde olan 26. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinin “serbestlik” ve “eşitlik” ilkelerine aykırı gerçekleştiğine, dolayısıyla meşru olmadığına, Cumhurbaşkanı ve Seçim Hükümetinin büyük bir seçim yolsuzluğuna imza attığına inanarak bu kapsamda Yüksek Seçim Kurulu’na seçimlerin iptaline ilişkin Halkların Demokratik Partisi adına başvuruda bulunmuştur. (Ek1: Başvuru dilekçesi örneği)

2. Yüksek Seçim Kurulu 17.11.2015 tarih ve 2015/ 2392 sayılı kararı ile başvurucunun istemini oybirliği ile red etmiştir. Karar 02.12.2015 tarihinde Halkların Demokratik Partisi’ne ulaşmıştır. (Ek2: YSK’nın red kararı ve Halkların Demokratik Partisi’ne ulaşma tarih ve sayısı)

3. Yüksek Seçim Kurulu (YSK); ilk kez anayasal bir kurum olarak 1961 Anayasası’nda "Cumhuriyetin Temel Kuruluşu" kenar başlığı altında ve 75. maddesinde tanımlanmış ve aynı içerikle 1982 Anayasası’nın "Cumhuriyetin Temel Organları" ve "Seçimlerin Genel Yönetimi ve Denetimi" kenar başlıkları altındaki 79. maddesinde yer almıştır. YSK’nın görev ve yetkileri ile ilgili olarak Anayasa’nın 79. maddesi şöyledir: *“Seçimler yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresinde ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve TBMM üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi YSK’ya aittir. YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz. YSK’nın ve diğer seçim kurullarının görev ve yetkileri kanunla düzenlenir.”*

4. YSK’nın kuruluşu ve görev ve yetkilerine ilişkin kanuni hükümler ise 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 11-14. maddelerinde düzenlenmiştir. Sayılan mevzuat incelendiğinde YSK’nın, kamu gücünü kullanmak suretiyle ikili işlev ifa eden karma bir organ olduğu görülmektedir. YSK; seçimlerin yürütülmesi, yönetimi ve denetimine yönelik idari görevler ifa eden bir idari organ ancak aynı zamanda seçim uyuşmazlıklarının çözümünde kesin karar verme yetkisine sahip bir “yargı yeri”dir. Dolayısıyla YSK, kendi bünyesinde hem idari hem de yargısal görev ve yetkileri barındıran bir karma merciidir. Söz konusu uyuşmazlıklar YSK’nın altında yer alan ve her biri ayrı yargısal görev ifa eden İlçe ve İl Seçim Kurulları’nın kararlarına karşı yapılan itirazlardan doğduğu için YSK sadece bir yargı yeri değil ancak aynı zamanda İl ve İlçe Seçim Kurulları kararlarına karşı kesin hüküm tesis edecek bir kanun yolu mercii olduğu için bir “üst yargı yeri”dir. Nitekim YSK, resmi internet sitesinde (“www.ysk.gov.tr” -Erişim Tarihi: 11.04.2014) kendisinin hukuki niteliğine ilişkin tanım ve konumlandırmasını şu şekilde yapmaktadır: *“Anayasada Yasama Bölümü içerisinde yer alan Yüksek Seçim Kurulu, yalnız seçimlerin genel yönetim ve denetimini yürüten bir kurul değildir. Yargıtay ve Danıştay’ın kendi içlerinden çıkardıkları üyelerden oluşan seçimlerin yargısal denetimini de sağlayan karma egemen üst yargı merciidir”.*

5. Bir merciiin yargı yeri niteliğinde olup olmadığına ilişkin AİHM kararları incelendiğinde de AİHM’in, AİHS’in 6. maddesini esas aldığı ve buna dayalı olarak da oldukça geniş bir yorumu benimsediği görülmektedir. Nitekim hem AİHM metninde hem de AİHS 6. maddesi içeriğinde, mahkeme kavramı yerine bu geniş yorumu destekleyecek şekilde “yargı yeri-tribunal” kavramı tercih edilmiştir. Yerleşik AİHM içtihatlarına göre bir merciiin yargı yeri olarak kabul edilebilmesi için dört temel ölçütün varlığının sağlanması gerekmektedir. Bunlar;

a) Yasayla kurulmuş olma

b) Bağımsızlık

c) Tarafsızlık

d) Yargılama usulü güvencesine sahip değildir.

YSK'ya ilişkin yukarıda sayılan mevzuat incelendiğinde anılan tüm bu ölçütlerin, hakimlik teminatına sahip yüksek yargıçlar tarafından seçim hukukundan kaynaklı uyumsuzlukları kesin olarak karara bağlayan YSK'nın yargısal fonksiyonu ve yapısı kapsamında karşılanmaktadır. Bireysel başvuru kurumu doğrudan AİHS'te sayılan temel hakların kamu gücü uygulamalarına karşı korunmasına matuf ikincil nitelikte bir hak arama yolu olduğu için AİHM'in konuyla ilgili yaklaşımının tercih edilmesi gerektiği açıktır.

6. Nitekim T.C. Anayasa Mahkemesi'nin 2013/3912 Başvuru Numaralı ve 6/2/2014 tarihli Kararı incelendiğinde de, Yüce Mahkeme'nin seçim uyumsuzluğunu konu alan söz konusu başvuruya yönelik olarak İlçe Seçim Kurulu'nun yargı yeri olup olmadığı hususunda, Kurul'un yukarıda saydığımız ölçütleri karşıladığı gerekçesiyle (§29-48) AİHM'in geniş yorumunu benimsediğini ve İlçe Seçim Kurulu'nu bir yargı yeri olarak kabul ettiğini göstermektedir.

7. Yüce Mahkeme'nin anılan kararı ışığında, seçim uyumsuzluklarının karara bağlanması rejiminde, İl ve İlçe Seçim Kurullarının kesin olmayan kararlarına karşı itiraz mercii olan Yüksek Seçim Kurulu'nun *a fortiori* yorumla bir yüksek yargı yeri olduğu ve dolayısıyla seçim uyumsuzluklarına ilişkin olarak verdiği kararlarının da yargısal nitelik taşıyan kesin kararlar olduğu hususlarında kuşkuya yer kalmamaktadır. Dolayısıyla YSK'nın bu tip kesin nitelikteki kararları tıpkı Anayasa'da kesinliği hükme bağlanmış diğer yüksek mahkemelerin kararlarına karşı olduğu üzere Anayasa'nın amir 36. madde hükmü karşısında anılanlarla eşit düzeyde bireysel başvuruya konu olabilecektir. Nitekim YSK'nın 1963/618 sayılı Kararında isabetle belirttiği üzere *"yargı görevlerini yaparken veya yargı yetkilerini kullanırken, YSK diğer yargı yerleri ile eşit konumdadır."*

8. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir: *"(3) Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz."* Anılan hüküm uyarınca Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuruya konu yapılamayacaktır. Anayasada yargı denetimi dışında bırakılan işlemler incelendiğinde söz konusu işlemlerin idari birimler tarafından gerçekleştirilen idari işlemler olduğu görülmektedir. Bu bağlamda aleyhlerine yargı yoluna başvurulamayan; Cumhurbaşkanı'nın tek başına yapacağı işlemler, Yüksek Askeri Şura'nın terfii işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarının tümü idari birimler tarafından alınan idari nitelikte işlemlerdir. Oysaki yukarıdaki gerçeklerin ışığında Yüksek Seçim Kurulu'nun yargısal nitelikteki kararlarının idari bir işlem olmadığı açıktır. Bu bağlamda Anayasa'nın 79. maddesindeki *"YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz"* hükmünden anlaşılması gereken ise tıpkı Anayasa tarafından diğer Yüksek Yargı Organlarına tanınmış olan *"kararlarının kesin olması"* olmalıdır. Şöyle ki, Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 5. maddesinde devletin temel amaç ve görevleri arasında hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan engelleri kaldırmak sayılmış, 11. maddesinde Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu, kanunların Anayasa'ya

aykırı olamayacağı ifade edilmiş, 8. ve 123. maddelerinde ise idarenin yasallığı ilkesi vurgulanmıştır. Anayasada farklı şekillerde ifade edilen hukuk devleti ilkesinin gerçekleştirilebilmesi ve sürdürülebilmesindeki hayati rol temel hak ve özgürlükleri esas alan yargı denetimidir. 7/5/2010 tarih ve 5982 sayılı Kanun'la Anayasa'ya getirilen değişikliklerin ardından 1982 Anayasası'nın özgün halinde hayat bulan anayasal alan ve anlayış kökten ve radikal biçimde değişmiştir. Yeni özgürlükçü anlayış dahilinde, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve ihlal edilmelerinin engellenmesinin anayasal teminatını ve denetimini esas alan ve böylelikle temel hak ve özgürlüklerin ihlalini koruyucu bir mekanizma getiren yepyeni bir anayasal alan yaratılmıştır. Bu bağlamda, 1982 Anayasası'nın özgün halinden itibaren yer alan 79. maddesindeki *"YSK kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz"* hükmü anılan yeni koruyucu mekanizma karşısında ancak söz konusu kararların kesin olması anlamını taşıyabilecektir. Aksi şekilde söz konusu hükmü, temel hakların ihlali halinde dahi Anayasa Mahkemesi'nin yargısal denetimi dışında tutulacağı şeklinde yorumlamak, siyasal katılım haklarıyla ilgili çok önemli kamu gücü işlemlerinin temel hak ve özgürlüklere uygunluk bakımından denetlenememesi sonucunu doğuracağından bireysel başvuru rejiminin getiriliş amacı ve rasyosuna aykırı düşecek, bireysel başvuru kurumu ile getirilen özgürlükçü/koruyucu mekanizmayı hiçe sayacaktır.

Bu bağlamda son olarak 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (3) numaralı fıkrasının AİHS'in 6-13. Maddeleri arasından tanımlanan adil yargılanma, etkili başvuru ve hak arama özgürlüğü düzenlemeleri ile çeliştiği açıktır. Anayasa'nın 90. maddesi (5) numaralı fıkrası şöyledir: *"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."* Dolayısıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası, başvurumuza konu uyuşmazlıkta dikkate alınmayıp AİHS'in adil yargılanmaya yönelik 6. maddesi esas alınmalıdır.

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesi (1) numaralı fıkrası uyarınca; *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."*

AİHS'in "Adil Yargılanma Hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı *"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir."* hükmünü içermektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına göre Sözleşme, bir kişinin sahip olduğunu ileri sürebileceği tüm hak ve yükümlülükler bakımından adil yargılanma hakkını güvenceye almamaktadır. Sözleşmenin 6. maddesi bir kimsenin "medeni hak ve yükümlülüklerinin karara bağlanmasıyla ilgili bir yargılama usulünde uygulanır.

Müvekkil Ahmet Karataş'ın bireysel başvuru hakkı, AİHM ve T.C. Anayasa Mahkemesi içtihatları ışığında, "medeni hak ve yükümlülükler" kapsamında ele alınmalıdır.

B- Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:

9. İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye Ek Protokol başlıklı AİHS'e Ek 1 Numaralı Protokol'ün "Serbest seçim hakkı" kenar başlıklı 3. maddesi şöyledir: *"Yüksek Sözleşmeciler Tarafından, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde makul aralıklarla gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler."*

Müvekkil Ahmet Karataş'ın, Anayasa'nın 67. maddesinde ve AİHS'ye Ek 1 Numaralı Protokol 3. maddesinde tanımlanan serbest seçim (seçme seçilme) hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde ve AİHS'in 6. Maddesi (1) numaralı fıkrasında tanımlanan adil yargılanma hakkı ve Anayasa'nın 25-26. maddeleri ile AİHS'in 10. maddesinde tanımlanan ifade özgürlüğü hakları, Yüksek Seçim Kurulu'nun başvurumuza konu olan hukuka aykırı kesin kararı ile ihlal edilmiştir.

1982 Anayasası'nın 67. maddesi, "Seçme, Seçilme ve Siyasî Faaliyette Bulunma Hakları" kenar başlığını taşımakta olup, şu hükümleri içermektedir: *"Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkında sahiptir. Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı denetimi altında yapılır. (...) Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir. (...)"*

10. AİHM'in ilgili içtihadı incelendiğinde de seçim uyumsuzluklarının karara bağlanmasında keyfi karar alınmasının ihlal nedeni olduğu görülmektedir. AİHM'in Kovach v. Ukrayna Kararında (Başvuru No: 39424/02, Karar Tarihi: 7/8/2005, § 61), Mahkeme *"Seçim Kurulu'nun kararının keyfi olduğu"* gerekçesiyle serbest seçim hakkının ihlal edildiği kararını vermiştir.

11. Aynı şekilde AİHM'in verdiği Namat Aliyev v. Azerbaycan Kararındaki (Başvuru No: 18705/06), Karar Tarihi: 8/7/2010, § 90) serbest seçim ihlali kararı ve gerekçeleri de başvurumuza konu YSK Kararına yönelik alınması gereken ihlal kararına emsal oluşturmaktadır. AİHM söz konusu kararında özetle *"her ne kadar seçim sürecinin karmaşıklığı ve zaman sınırlamaları ile seçimlerin aksatılmaması/gecikmemesi nedeniyle, yerel otoritelerin seçim uyumsuzluklarına dair alacağı kararlar belli usul şartlarını karşılamasa ve ayrıntılı gerekçeler içermese de, bu durum itiraz sürecinin etkililiğini zayıflatacağı yönünde anlaşılmalıdır. Şöyle ki, seçim usulsüzlüğü iddialarının esasının irdelenmesine yönelik "hakiki bir gayret" gösterilmesi temin edilmeli ve verilecek kararlar yeterince gerekçelendirilmelidir. Görülen davada ise seçim kurulları ve mahkemelerinin kararları başvuruçunun seçilme hakkının korunmasında "hakiki bir gayret" gösterilmediği görülmektedir..."* hususlarına yer vermiştir.

12. Bu noktada AİHM'in serbest seçim hakkının kapsamı konusunda da bir takım saptamalar yapmak gerekmektedir. AİHM'in kararlarının ekseriyetinde serbest seçim ihlali iddiaları genel seçimlere yönelik iddiaları içerse de, AİHM serbest seçim hakkını salt genel seçimlere özgülememektedir. AİHM'in Vito Sante Santoro v. İtalya Kararı incelendiğinde (No. 36681/97, § 50, ECHR 2004-VI) AİHM'in "yasama" kavramını salt milli meclis olarak tanımlamadığı, kavramın ilgili devletin anayasal yapısı göz önüne alınarak yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir. Söz konusu genişletici yorum AİHM'in Mathieu-Mohin ve Clerfayt v. Belçika (2 Mart 1987, Series A no. 113, p. 23, § 53); Matthews v. İngiltere ([GC], no. 24833/94, § 40-54, ECHR 1999-I) ve Cherepkov v. Rusya (dec. no. 51501/99, ECHR 2000-I) kararlarında da yer almıştır. Dolayısıyla AİHM, söz konusu esnek yaklaşımıyla, serbest seçim hakkı ihlalinin

kapsamı içinde yerel seçimlerin de alınabileceği yönünde Yüce Mahkemenin benimseyebileceği genişletici yorumun önüne bir engel koymamaktadır.

13. Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenmiş olan "seçme ve seçilme hakkı"nın Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak olan bireysel başvurular kapsamında anayasal korumadan yararlandırılıp yararlandırılmayacağına tespitinde önem taşımaktadır. AİHS'e Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. maddesinde düzenlenen serbest seçim hakkının Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda karşılık geldiği hükümlerden öne çıkanlar; Anayasa'nın 75. ve 79. maddeler arasında yer alan ve TBMM'nin seçim dönemine, yapılacak seçimlerin niteliklerine ve milletvekili seçilme yeterliliğine ilişkin hükümlerdir. Ancak burada önemli olan husus, anılan hükmün Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na karşılık geldiği hükümlerin TBMM seçimlerine ilişkin hükümlerle sınırlı olmayıp; Anayasa'da tüm yerel ve ulusal düzeyde yetki kullanan tüm siyasal organlar için yapılacak seçimlerin esaslarını düzenleyen 67. maddeyi de kapsamakta oluşudur

14. AİHM'in içtihatlarının yanında seçme seçilme hakkının Anayasa'da sağlanan daha geniş korumadan yararlandırılmasına yönelik olarak AİHS 53. maddesinde yer alan "daha geniş koruma sağlayan ulusal hukuka üstünlük" kaydından hareket etmek gerekmektedir. Serbest seçim hakkının kapsamı Türk mevzuatı tarafından daha geniş bir çerçevede tanımlanmakta ve korunmaktadır. Gerek AİHS gerek Anayasa'da düzenlenmiş olan söz konusu hakkın içeriği açısından hangi metinde daha geniş bir kapsamda düzenlenip korunduğu konusunda uygulanması gereken mevzuat, daha geniş koruma sağladığı için AİHS m. 53 delaletiyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 67. maddesi ile buna bağlı diğer iç hukuk mevzuatı olmalıdır.

15. AİHM, seçme seçilme hakkını "etkili siyasal demokrasi" kavramıyla birlikte ve iç içe değerlendirmektedir. AİHM'e göre serbest seçim hakkının korunması "etkili siyasal demokrasi"yi yücelten bir husustur. (Matthews v. İngiltere ([GC], no. 24833/94, §42, ECHR 1999-I). AİHM'in söz konusu husustaki bir başka kararı şöyledir: "*AİHS'in başlangıç hükümlerinde bulunan temel hak ve özgürlüklerin en iyi şekilde "etkili siyasal demokrasi" sayesinde temin edilebilir. Serbest seçim hakkını düzenleyen Ek 1 Numaralı Protokol 3. maddesi "etkili siyasal demokrasi"yi yücelten bir hüküm olduğu için söz konusu 3. Madde hükmü Sözleşme sistemi içinde asli önemi haizdir.*" (Mathieu-Mohin ve Clerfayt v. Belçika, 2 Mart 1987, Series A no. 113, §47). AİHM, etkili siyasal demokrasiye dair bir başka kararı da Türkiye Birleşik Komünist Partisi v. Türkiye'dir. (Başvuru No: 33/1996/752/951, Karar Tarihi: 30/1/1998, §45). Söz konusu kararında da AİHM, "*demokrasinin Avrupa kamu düzenin tartışmasız temel unsuru olduğunu, bunun etkili siyasal demokrasiyle sağlanabileceğini, etkili siyasal demokrasinin de serbest seçim hakkıyla yüceltildiği/kutsandığını (enshrine)*" ifade etmektedir.

C- Başvurucunun güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının açıklanması:

16. Başvurucunun iddiaları; Cumhurbaşkanı ve Seçim Hükümetinin dürüstlük ilkelerine aykırı davranışları ile bu kapsamda yaptıkları yolsuzluk dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar;

- Basın yayın organlarının zapturapt altına alınması ve yayın ihlalleri,
- Cumhurbaşkanının tarafsızlık ilkesine aykırı davranışları ile dürüstlük ilkesinin ihlali,
- Halkların Demokratik Partisine yönelik saldırılar ve şiddet eylemleri,

- Halkların Demokratik Partisinin yüksek oy aldığı yerleşim yerlerinde seçmenlerin korkutularak oy kullanmalarının engellenmesidir.

Basın Yayın Organlarının Zapturapt Altına Alınması ve Yayın İhlalleri

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 79 uncu maddesi ile seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma görevi Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş, radyo ve televizyon yayınları ile yazılı, sözlü ve görsel basın toplum üzerinde önemli bir rolü olduğu kabul edilerek, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Yasanın 55/A ve 55/B maddelerinde gerekli hükümlere yer verilmiş, ayrıca 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Yasanın bazı maddeleri ile seçim hukukunu ilgilendiren "Yayın ilkeleri" başlıklı 8, 30 ve 45. maddeleri dikkate alınarak Yüksek Seçim Kurulunun 26 Ağustos 2015 gün ve 1550 sayılı Kararıyla "Yayın İlkeleri" belirlenmiştir. Buna göre medya hizmet sağlayıcı kuruluşların seçimlere katılan siyasi partiler arasında "doğruluk, tarafsızlık ve gerçeklik" ilkelerine göre fırsat eşitliği sağlaması gerekmektedir. Ancak seçim dönemi yayınları incelendiğinde YSK kararlarını yok sayan, tek yanlı, taraflı, doğruluk ve gerçeklik ilkelerine aykırı yayınlar yürütülmüştür. Kamu yayıncısı olması gereken TRT ile karasal yayın yapan özel televizyon kanallarında baskın bir biçimde iktidar partisi propagandası yapılırken, partimize ambargo uygulanarak fırsat eşitliği tanınmamış, seçim dönemi yayın ilkeleri açıkça ihlal edilmiştir. HDP'nin seçim vaatleri, politikaları medya ambargosu nedeniyle kitlelere ulaşmamıştır. Medyadaki hakim AKP propagandası, seçimlere sanki tek bir parti, AKP katılıyormuş, diğer partiler yokmuş gibi bir algının oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca HDP'nin seçim çalışmaları, etkinlikleri, yapılan açıklama ve konuşmaları çoğu kez negatif bir dille kamuoyuna yansıtılmıştır. AKP'ye yakın televizyon kanalları, yayınlarında HDP'yi "terörist" ilan ederek, itibarsızlaştırma, kamuoyunun gözünden düşürme, suçluymuş gibi gösterme temelinde bir anti propaganda yürütmüştür. Özellikle TRT yayınlarında, özel programlarında HDP'nin seçim bildirgesi ve açıklamaları negatif, suçlayıcı bir dille ele alınmıştır. HDP'nin Eş Genel Başkanlarının parti yetkililerini, üyelerini ve HDP'ye oy veren seçmenleri hedef gösteren, alenen tahkir eden, küçük düşürücü, dışlayıcı, nefret dili içeren yayınlar yapılmıştır. TRT ve diğer özel televizyon kanallarının tek taraflı, yanlı yayınlarıyla ilgili olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan ihlal yönünde karar çıkmış olup, Yüksek Seçim Kurulu da birçok kanala yaptırım kararı almıştır. YSK'nın yayınlarla ilgili kararları seçimlerin özellikle medya kullanımı açısından adil bir ortamda geçmediğinin kanıtıdır. Başvurucu YSK'ya başvuru dilekçesinde bahsedilen aykırılıklara ilişkin detaylı açıklamalarda bulunmuştur.

Cumhurbaşkanının Tarafsızlık İlkesine Aykırı Davranışları ile Dürüstlük İlkesinin İhlali,

Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın, **16-Eylül-31 Ekim** tarihleri arasında gerçekleştirdiği **27 değişik toplantı ve 3 canlı özel** televizyon programında yaptığı konuşmalar, TRT ve özel televizyonlardan oluşan **12 ulusal kanalda**, toplam **9 bin 109 dakika (152 saat)** canlı olarak yayınlanmıştır. Bu sürenin sadece **1890 dakikasını** (31,5 saat) TRT Kanallarındaki canlı yayın oluşturmaktadır.

Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, seçim sürecinde çeşitli başlıklar altında yapmış olduğu toplantılarda bir partinin lehine, diğer partilerin aleyhine olacak şekilde taraflı konuşmalar yapmış ve bu konuşmalar televizyon kanallarında canlı yayınlanmıştır. Sayın Erdoğan konuşmalarında "**tek parti iktidarı**", "**13 yıllık istikrar**", "**2023 hedefleri**" gibi vurgularla AKP'yi, AKP'nin politikalarını işaret ederek, seçmen eğilimlerini bu istikamete yönlendirme

çalışması yürütmüştür. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan neredeyse katıldığı her toplantıda HDP aleyhine açıklamalarda bulunmuş, HDP hedef göstermiş, bir biçimde partimize yönelik şiddet eylemleri ve saldırılar için zemin hazırlamıştır.

Anayasaya göre tarafsız olması, siyasi partilere eşit mesafede durması gereken Sayın Cumhurbaşkanının taraflı tutumu seçim sonuçları üzerinde etkili olmuştur.

HDP'ye Yönelik Saldırılar ve Şiddet Eylemleri

23 Temmuz 2015 tarihinden itibaren Sayın Cumhurbaşkanı ile Başbakan başta olmak üzere seçim hükümetinin üyeleri yaptığı açıklamalarla HDP açıkça hedef göstermiştir. Bundan cesaret alan saldırganlar onlarca il ve ilçede HDP'ye yönelik şiddet eylemleri gerçekleştirmiştir. Seçim hükümetinin üyeleri ile Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı bu açıklamalardan cesaret alan bazı güvenlik görevlileri de bu saldırıları engellemek yerine, saldırganların yanında tutum almıştır. Örneğin, güvenlik birimlerine gerekli bildirimlerde bulunduğumuz halde HDP Genel Merkezi korunmamış, güvenlik görevlilerinin gözleri önünde genel merkez binası, içinde çalışanlarının bulunduğu bir anda, yakılmıştır. Bu saldırıda bilgi işlem merkezi kullanılamaz hale getirilmiştir. Yine bazı yerlerde güvenlik görevlileri saldırganlara eşlik etmiş, parti binalarının tabelalarını indirmiş, yerine bayrak asmıştır.

7 Haziran seçimlerinin ardından 2950 üye veya HDP yöneticisine yönelik operasyonlarda gözaltına alınırken, bunlardan 630 kişi çıkarıldıkları mahkemelerce tutuklanmıştır. 7 Ekim 2015 tarihinde HDP Mersin milletvekili adayı İkrâm Vuran, 8 Ekim 2015 tarihinde HDP Elazığ milletvekili adayı İbrahim Bingöl, 21 Ekim 2015 tarihinde HDP Van milletvekili adayı Yeliz Zozan Yıldırım gözaltına alınmıştır. 15 Ekim 2015 tarihinde ise HDP Rize milletvekili adayı Turgay Köse cumhurbaşkanına hakaret savıyla tutuklanmıştır.

Bu saldırı, gözaltı ve tutuklamalarla HDP seçim çalışması yürütemez, propaganda ve miting yapamaz hale getirilmek istenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanı ile Başbakan başta olmak üzere seçim hükümetinin üyelerinin bu açıdan hedeflerine ulaştığı, ancak seçimlerin meşruluğuna gölge düşürdüğüne kuşku yoktur.

Başvurucu YSK'ya başvuru dilekçesinde HDP'ye yönelik gerçekleşen saldırıların her birini tarih ve yer sıralaması ile tek tek belirtmiştir.

HDP'nin Yüksek Oy Aldığı Yerleşim Yerlerinde Seçmenlerin Korkutulup Sindirilerek Oy Kullanmalarının Engellenmesi.

Başvurucunun YSK'ya başvuru dilekçesinde tablo olarak sunduğu veriler incelendiğinde de görüleceği gibi, 26 ilde Seçime Katılım Oranı azalmıştır. Seçime katılım oranı azalan illerden Şırnak hariç tamamında HDP'nin oy oranı da azalmıştır. Katılım oranı düşen 26 ilde HDP'nin 7 Haziran oy oranı %45'tir. 1 Kasım'da ise bu oran %30'a düşmüştür. 26 ilde bir önceki seçime göre sandığa gidemeyen toplam seçmen sayısı 153.135'tir. Kırsal alanlarda ve ilçelerde sandığa gidemeyen seçmen sayısı kent merkezlerine göre çok daha fazla olmuştur. Özellikle HDP oy oranının %80 ve üzeri olduğu ilçelerde seçmenlerin önemli bir kısmı sandığa gidememiş ve seçme hakkını kullanamamıştır.

Seçime Katılım Oranının %1'in üzerinde olduğu 15 ilde HDP'nin 7 Haziran oy oranı ortalaması %69'dur. Bu oran 1 Kasım'da %62'ye düşmüştür. Türkiye'de seçime katılım oranının en fazla azaldığı illerde HDP'nin oy oranı da aynı şekilde azalmıştır.

HDP ağırlıklı örgütünün bulunmadığı seçim çevrelerinde sandık başında görevli de bulunduramamıştır. Bu bölgelerde görev almak isteyen HDP müşahitleri de bir biçimde

korkutulup, sindirilmiştir. 7 Haziran seçiminde HDP 23.912 sandıktan hiç oy alamamışken bu sayı 1 Kasım seçiminde 35.183'e çıkmıştır. 7 Haziran seçimlerinde % 13'ün üzerinde, 1 Kasım seçimlerinde ise % 11'e yakın oy alan bir partinin her 5 sandıktan birinde hiç oy alamaması eşyanın doğasına aykırıdır. Bu durum, görevlilerinin olmadığı bu sandıklarda HDP'ye verilen oyların bir biçimde başka partilere yazıldığını düşündürmektedir. Kuşkuvarın giderilmesi, bu amaçla her sandık çevresi/alanına kamera yerleştirilmesi noktasında HDP'nin isteği de YSK tarafından reddedilmiştir.

Seçim günü yaşanan başkaca hukuksuz durum ise seçmen kayıtlarının silinmiş olmasıdır. Vatandaşlar, ikametgahlarını değiştirmemelerine, hatta 7 Haziran 2015 günü gerçekleşen seçimlerde mevcut ikametgahlarına göre belirlenen yerlerde oylarını kullanabilmiş olmalarına rağmen seçim günü hiçbir sandığa kayıtlı olmadıklarını görmüş ve bundan ötürü oy kullanamamışlardır. Birçok seçmen, seçim öncesi YSK'ya ait sorgulama sayfasından oy kullanacağı sandık bilgilerini kontrol etmiş olmasına rağmen seçim günü hiçbir şekilde seçmen kayıtlarının olmadığı bilgisi ile karşı karşıya kalmıştır. Seçmen kayıtları silinen seçmen sayısı yüz binlerle ifade edilmekte olup bu konuda araştırmalarımız ise halihazırda devam etmektedir.

Seçim günü yaşanan bir diğer usulsüzlük de boş tutanakların sandık kurulu başkanları tarafından sabahın erken saatlerinde oy kullanma işleminin yeni başladığı sıralarda sandık görevlilerine imzalatılmış olmasıdır. Oy kullanma işlemi bitmezden önce, henüz doldurulmamış olan boş tutanakların sandık görevlilerine imzalatılmış olması neticesinde sandık kurulu başkanları tutanakları kendi inisiyatiflerine göre doldurabilme olanağı kazanmışlar ve bu doğrultuda hareket etmişlerdir. Nitekim birçok sandıkta oylar, sandık kurulu başkanının tutanakları doldurduğu biçimi ile sayılmış olup bu nedenle boş olarak imzalatılan tutanaklar gerçeği yansıtmamaktadır.

17. Sonuç olarak YSK'nın başvuruya konu kararı ile sadece başvurucu Ahmet Karataş'ın seçme seçilme hakkı ihlal edilmemiş, Türkiye'de etkili siyasal demokrasinin gerçekleşmesine/devamına yönelik de bir ihlal gerçekleşmiştir

III. BAŞVURU YOLLARININ TÜKETİLDİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

A- Başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamalar

18. Yüksek Seçim Kurulu'nun 17.11.2015 tarih ve 2015/ 2392 sayılı kararı ile başvurucunun istemi reddedilmiştir. Anılan karar 02.12.2015 tarihinde Halkların Demokratik Partisi'ne tebliğ edilmiştir.

V- SONUÇ TALEPLERİ

Yukarıda belirtilen nedenlerle başvurucunun maruz kaldığı uygulamaların bir dizi hak ihlali yarattığının Yüksek Mahkemenizce tespitine, başvuruya konu 01.11.2015 26. Dönem Genel Milletvekilliği seçimlerinin iptaline karar verilmesini saygılarımızla talep ederiz.